

AMINTIRE DESPRE GENERAL

Colonel inginer Ștefan Toma

Este foarte greu să scrii despre un om pe care l-ai iubit, l-ai apreciat și l-ai pierdut... Punând mâna pe condei să scriu deva despre el, amintirile mă năpădesc, mă răscolesc și chiar mă emoționează.

Trebuie să vorbesc despre colegul meu de facultate, generalul Ștefan Gușă, omul care a dat culoare, sens și valoare promoției mele.

În anul 1966, am obținut aprobarea să dau examen la Academia Militară Tehnică. Toamna, la începutul anului universitar, am fost repartizat în grupa unde aveam să fiu coleg cu căpitanul Gușă. Nu-l cunoscusem până atunci, eu fiind artilerist la origine, iar el tanchist – meserie pe care a păstrat-o în suflet toată viața.

Căutându-l acum prin cotloanele creierului meu, îi găsesc imaginea lui de atunci: un tânăr bine făcut, bronzat de soare în multele ore de instrucție și aplicații executate cu elevii săi din Școala Militară de Tancuri – de unde venea -, cu trupul parcă special modelat athletic, un adevărat corp de ofițer, capabil ca în timpul cel mai scurt să se strecoare în tanc, depășindu-i de multe ori pe elevii săi.

Ceea ce mi-a atras atenția cel mai mult la început, a fost faptul că în pauzele dintre ore se adunau pe holul facultății, grămadă în jurul lui, o serie de studenți de la anii mai mari, cu care râdea, povestea și care, deși păreau mai tineri decât el, dovedeau că se cunosc foarte bine. Cu toate acestea, toți îl respectau și-l onorau cu multă atenție și dragoste. Aveam repede să aflu că toți aceștia erau foștii lui elevi din școala militară, cărora le călăuzise pașii să meargă mai departe la învățătură.

Lucrul acesta și faptul că eram câțiva studenți mai în vârstă decât restul colegilor din grupă, ne-a determinat pe amândoi să ne căutăm reciproc apropierea...

Am realizat-o la nivel de prietenie, în timp, când greutățile școlare și familiale au început să ne apese din ce în ce mai mult.

Întorcându-mă astăzi cu gândul în urmă cu 36 de ani, când Ștefan Gușă și-a făcut debutul în domeniul greu, dar frumos al științei, nu pot să nu remarc aptitudinile, capacitatea, dârzenia de care a dat dovadă încă de la primele examene ale anului I, pe care le-a luat cu multă muncă, dar și cu note foarte bune.

Prin aceasta, colegul meu s-a făcut repede cunoscut atât printre colegi, cât și printre profesori, iar persoana lui, într-adevăr, a devenit un nume de referință, fiind evidențiat la toate bilanțurile ținute pe facultate.

Sincer să fiu, încă de atunci mi-am dat seama că nu este un om oarecare, motiv pentru care l-am studiat și urmărit toată viața. Astăzi, când anii mei, „volens-nolens”, mă obligă să mă debarsez de orice tendință specifică tinereții în aprecierea semenilor, consider că nu greșesc când afirm că Fănică nu a fost un geniu, că a fost un om normal, ca fiecare dintre noi, dar căruia, totuși, Dumnezeu i-a dat tot ceea ce îl caracterizează pe un om de valoare: seriozitate, dragoste de învățătură și muncă, inteligență, perseverență, logică, demnitate, dorința de afirmare foarte mare și, nu în ultimul rând, dragoste față de semenii săi.

Aceste calități izvorăsc cu prisosință din amintirile pe care le port în suflet despre acest om, dintr-o serie de întâmplări care atunci păreau banale, dar care astăzi spun mult, din lupta aspră pe care a dat-o cu viața și în care a fost un mare învingător, reușind să ajungă acolo unde a meritat și unde și-a propus.

Îmi mai bazez informațiile de mai sus și pe faptul că acest om a obținut pe timpul facultății numai rezultate foarte bune la toate materiile predate, atât la cele cu specific ingineresc, militar, cât și la cele de cultură generală.

Nu pot să uit orele de tactică, unde maiorul Gușă (fusesse avansat în anul II), prin hărțile pe care le întocmea și soluțiile date, minuna pe vestiții profesori de la Catedra de Tactică a Academiei de Înalte Studii Militare. Sunt convins că foștii mei colegi de grupă își amintesc de primele ore de Tactica trupelor de tancuri când domnul colonel profesor „Ionescu de tancuri”, admirând harta întocmită și gândită de colegul nostru a exclamat: „Extraordinar! Măi Gușă, nu cumva tu ai greșit facultatea?”

Concepția tactică, modul de întocmire și prezentarea situației tactice, folosindu-se cu măiestrie de calcule precise, scheme clare și grafice, talentul de neîntrecut în scrisul și toaletarea hărții, au rămas atât pentru noi colegii, cât și pentru dascăli, model de gândire și competență profesională.

De fapt, folosirea strategiei de-a lungul întregii sale vieți, consider eu, a constituit pentru Ștefan Gușă una din condițiile *sine qua non* în obținerea rezultatelor deosebite. Iată numai un simplu exemplu argument: la seminariile pe care le aveam – indiferent de materie -, deși se pregătea foarte bine, nu ieșea niciodată primul la tablă. Aștepta ca alți colegi să răspundă, iar în final, după ce-și fixa bine cunoștințele și obținea noi date, marele strateg ridica mâna și ne făcea pe toți praf cu concluziile trase. Lua de la fiecare student ascultat ideile acceptate de profesor și apoi îmbrăca subiectul așa de frumos, încât răspunsul lui devenea cel mai complet și cel mai documentat.

La disciplinele de specialitate, fiind un foarte bun ofițer de tancuri (fusesse doar șef de promoție), ca student pricepea foarte repede și corect schemele, fenomenele tehnice și calculele predate, iar proiectele realizate în timpul studenției și cel de diplomă au fost mulți ani în șir consultate de epigoni.

La întrebarea care mi s-a pus de foarte multe persoane care au aflat că am fost coleg cu el, dacă știa să prețuiască prietenia, cu mâna pe inimă le-am răspuns atunci și răspund și astăzi că DA! Și iată de ce:

Eram în anul II și aveam examene la Matematici speciale – materie la care picau grupe întregi, deși carte se știa... Cu o zi înainte, a dat examen la aceeași materie, cu același profesor, grupa de la electronică. Un coleg electronist mi-a dat subiectele cu care îi „onorase” faimoasa doamnă, profesor-doctor docent Gabriela Teodorescu – o somitate în materie. Noi, studenții, îi spuneam „BABA”, nu din răutate, ci pentru că depășise cu mult vârsta de 70 de ani, dar era de neînlocuit...

Deoarece întotdeauna încheiam pregătirea unui examen cu rezolvarea exercițiilor și problemelor aferente materiei respective, după masa de seară, am hotărât cu Fănică și locotenentul major Paul Predescu să mergem la clasă și să ne apucăm de treabă, în centrul atenției fiind subiectele de la electronică. Fănică, simțindu-se foarte obosit, nu a mai venit. A doua zi, la lucrarea scrisă, au fost puse pe tablă exact subiectele date colegilor noștri de la electronică. Pe timpul lucrării, Fănică, știind că eu rezolvasem aceste subiecte și stând în bancă în fața lui, m-a întrebat ceva. Culmea, „Baba” ne-a văzut și cum eu eram întors către el să-i răspund, am suportat consecințele. Mie nu mi-a dat notă la lucrare, deși făcusem foarte bine, iar lui i-a dat nota 9 și nu s-a mai prezentat la oral.

Pentru că intrasem în vizorul „Babei”, m-a ținut în examen până seara la orele 23, când colegul meu l-a adus pe șeful facultății, care era de serviciu pe Academie.

Deși cunoșteam bine subiectele, cu greu s-a lăsat înduplecată de acesta să mă treacă. Ieșind obosit și amărât din sală la ora aceea, cine credeți că mă aștepta cu lacrimi în ochi și cu farfuria de mâncare de la popotă? Era colegul meu, Ștefan Gușă, care nu plecase acasă la Buzău, la familie, deoarece nu-l lăsase conștiința, știind că el mă determinase să cad victimă „Babei”.

Fapta lui colegială, umană, mi s-a întipărit în suflet și mi-a dovedit, dacă mai era nevoie, tăria de caracter a colegului meu și ce mare prieten mi-a oferit viața...

Peste ani, când generalul Gușă a ajuns Șeful Marelui Stat Major, tot viața avea să ne pună prietenia la încercare și, de fapt, să dovedească ce înțelege omul Gușă prin sentimentul de prietenie și dacă timpul care trecuse ca un tăvălug peste tinerețea noastră, schimbase cumva sensul acestuia. Sigur că schimbase. Generalul înțelegea acum prietenia prin prisma maturității, înțelepciunii, a marii răspunderi care-i apăsa pe umerii încă tineri și iată dovada:

Prin anul 1988, dacă nu mă înșel, Marele Stat Major organizase un exercițiu de mobilizare în cadrul căruia eu prezentam tipuri de tehnică specifică de Carburanți Lubrifianti, realizată ca urmare a activității de cercetare științifică. Cu două săptămâni înainte, îl rugasem prin telefon pe general să ajute, dacă se poate, pe un subordonat de-al meu și fost coleg de școală militară cu el, să fie mutat la D.L.N. (Direcția de Lucrări în Economia Națională), pentru că avea familie grea (trei copii) și acolo se câștiga mai bine. (Nu-i dau numele, deoarece ofițerul trăiește și vreau să-i apăr măcar eu onoarea, pe care el și-a pierdut-o atunci.) Acesta fusesse mutat numai de șase luni în secție la noi și eu nu-l cunoșteam prea bine.

La întâlnirea pe care am avut-o pe câmpul de aplicație, după ce m-a felicitat pentru cele prezentate, generalul m-a luat discret de-o parte și mi-a șoptit la ureche: „Colega, să știi că ai greșit foarte mult. Nu mă așteptam ca tocmai tu să recomanzi un om care a devenit aproape alcoolic să-l pun într-o funcție de mare răspundere, atât umană cât și materială. Gândește-te că-i facem și lui rău, și Armatei. Acolo va trebui să lucreze în câmp, supravegheat îndeaproape, cu multe materiale, departe de familie... Eu zic să rămână la tine... și așa o să-l ajutăm mai mult!...”

Sincer să fiu, inițial am rămas șocat: nu înțelesesem întocmai atitudinea și gândirea generalului. Reflectând mai mult și analizând mai îndeaproape ofițerul în cauză, mi-am dat seama că colegul meu nu mă refuzase, nici nu mă uitase, ci din contră, gândea și înțelegea cu mai multă maturitate și responsabilitate sentimentul de prietenie, căutând să-l păstreze nealterat și în spiritul adevărului și al dreptății.

Ce lecție de viață!

Și dacă tot am pornit să-mi depăn o parte din amintiri despre un mare general al timpului meu, consider că este necesar, ca militar de carieră, să-mi spun și eu părerea pe scurt despre modul în care a acționat acesta pe timpul evenimentelor din decembrie 1989.

Sunt convins că părerea mea o să-i nemulțumească pe mulți, mai ales pe cei care astăzi fac pe martirii și care atunci, fie că aveau sau nu competența, profitând de situația creată, s-au instalat repede la conducere (unii, și chiar mai mulți dintre ei, mai conduc și azi), iar pe fiul de țăran cinstit și devotat, care s-a ridicat prin capacitate și muncă, l-au surghiunit pentru că a devenit incomod în calea lor.

De fapt, ce a făcut șeful Marelui Stat Major al Armatei Române în acea perioadă?

Când în țară se declarase stare excepțională la Timișoara și în alte orașe se devastau magazine, se incendiau instituții și viața oamenilor era în pericol, când unitățile militare erau atacate și se fura armament și muniție, iar militari nevinovați erau omorâți, când în țară nu mai era respectată nici o lege – totul intrase în haos -, când șeful Marelui Stat Major avea niște atribuțiuni clare prin litera regulamentelor militare și prin Constituție, mă întreb ca oricare om, dar în primul rând ca militar de la vârsta de 14 ani, cum putea să procedeze acesta decât în spiritul mării răspunderi care-i revenea și a jurământului militar depus față de popor?

Oameni buni, de la revoluție încoace s-a scris enorm, s-au criticat și s-au lăudat între ei politicienii, s-au decorat și împroprietărit atât veniții cât și neaveniții, dar ce mă doare cel mai mult este că și-au dat cu părerea și persoane care nu au făcut o zi de armată, n-au ținut niciodată o pușcă în mână, nu au nici cele mai elementare noțiuni despre Armată, legile care o guvernează și rolul ei și totuși aceștia și-au permis să-l culpabilizeze pe generalul Gușă și chiar să dea verdicte despre felul cum trebuia să procedeze la revoluție.

Dacă și acum, după aproape treisprezece ani, nu este publicat un punct de vedere oficial despre Revoluția Română (părerile guvernanților și politicienilor fiind diferite – funcție de interese), atunci de ce este învinuit generalul Gușă că a încercat în spiritul legii să apere unitățile militare atacate, bunurile țării devastate, liniștea oamenilor?

Îi întreb pe „marii eroi” care astăzi se declară că au conspirat și că ei au început revoluția, dacă este așa – ceea ce eu nu cred –, atunci de ce au devastat, incendiat și distrus tot ce au întâlnit în calea lor? Ce piedică erau în calea cuceririi libertății magazinele, obiectele de patrimoniu, clădirile istorice lăsate de înaintașii noștri?

Nu-i mustră deloc conștiința că dintre căile posibile de câștigare a democrației au ales-o pe cea mai dură, cu consecințe mari pentru țară? Cum alte țări ca Cehoslovacia, Bulgaria etc. și-au atins același scop prin metode mult mai civilizate? Suntem noi oare, românii, un popor de sălbatici?

Să știți că într-o discuție pe care am avut-o cu generalul Gușă, pe timpul unei convocări de specialitate pe care am ținut-o la Buzău, și el își punea cam aceleași întrebări, dar avea și răspunsurile exacte, fiind printre puținii oameni care trăiseră toate evenimentele pe viu. Rețin că-l frământa mult întrebarea: „Dacă voiau să-l doboare pe Ceaușescu și instituțiile sale, de ce atacau și Armata? Nu era clar că era mână străină care avea pretextul intervenției?” Pentru aceasta, gândul lui a fost permanent la granițele țării...

Eu sunt foarte convins că fiecare cetățean are dreptul să-și spună părerea în domeniul său de competență, de asemenea să-și judece semenul dacă este drept și bine intenționat.

Dar judecându-l pe generalul Gușă, cititorule, dacă vrei să rămâi cinstit față de propria-ți persoană, să nu uiți că atunci când situația a devenit mai clară și posibilă, generalul Gușă este cel care, asumându-și

cel mai mare risc pe 19 decembrie, a dat ordin să fie retrase TAB-urile de pe podurile Timișoarei, iar revoluționarii să fie lăsați să manifeste liber; pe 20 decembrie, când revoluția învinsese în Timișoara, Armata, în prezența generalului Gușă, defila cu civilii pe TAB-uri prin fața Comitetului Revoluției; la ELBA, cu mult tact, dar și pe propria-i răspundere, a promis muncitorilor că va retrage unitățile în cazarmă și s-a ținut de cuvânt; punându-și în pericol – pentru a câta oară? – viața sa și a familiei, a sabotat ordinul ca împreună cu Securitatea să aresteze conducerea Revoluției timișorene care se găsea în balconul Operei.

Toate acestea le avea notate cu scrisul lui frumos într-un carnetel, de unde mi le prezenta, dar mi se pare că cea mai mare satisfacție a avut-o când a ajuns la însemnarea: „Armata e cu noi!”. Mi-a explicat că la ELBA, în urma celor strigate de masa de oameni – „Armata e cu noi!” – și-a dat imediat seama că scopul Revoluției este atins, că revoluționarii într-adevăr au înțeles că Armata nu este dușmanul revoluției.

Așa după cum se cunoaște, această chemare avea să devină factorul mobilizator pentru desfășurarea revoluției în întreaga țară.

Vis-a-vis de cele prezentate, pentru cei care l-au învinuit pe general pentru măsurile luate la Timișoara, am câteva întrebări: ați citit vreun material în care nu oricine, ci personalități (comandanți de valoare – care nu au fost culpabilizați în revoluție) ale Armatei Române au criticat măsurile generalului Gușă luate pe timpul Revoluției?

Și dacă n-ați găsit așa ceva, de ce credeți că aceștia nu au făcut-o? De frică, din lipsă de conștiință, pentru că toți, dar chiar toți s-au coalizat cu generalul împotriva poporului?

Răspunsul, îmi permit să vi-l dau tot eu: pentru că toți militarii adevărați ar fi procedat la fel, așa cum de fapt au și făcut-o, desigur cu mici excepții...

Pentru mine, care-i cunosc gândirea, tenacitatea, viața, generalul Gușă a rămas și va rămâne model de conștiință și devotament, capabil de orice sacrificiu pentru poporul său.

Această convingere mi-a întărit-o discuția telefonică din luna ianuarie 1990: el era scos din funcția de șef al Marelui Stat Major și trimis comandant al Armatei a 4-a Cluj. Pe 6 și 7 ianuarie 1990 (dacă nu mă înșel), cadrele din organica Ministerului Apărării Naționale (dezarmate) au fost convocate în sala de conferințe a Marelui Stat Major, pentru a se întâlni cu generalul Militaru și Virgil Măgureanu. Toți ca unul, timp de câteva ore, au scandat și au cerut să fie adus înapoi generalul Gușă și totodată să se întâlnească și cu președintele FSN – Ion Iliescu. A doua zi, la întâlnirea cu președintele, toți participanții au scandat același lucru: „Să vină Gușă!”.

Peste câteva zile, colegul meu, colonel inginer Dincă Ioan, vorbea la telefon cu fratele său, colonel inginer Dincă Alexandru din comandamentul Armatei a 4-a Cluj. În biroul acestuia se afla generalul Gușă, cu care am intrat în legătură și care în finalul discuției, după ce l-am informat pe scurt despre cele întâmplate la sala de conferințe a Marelui Stat Major, m-a rugat: „Transmite oamenilor rugămintea mea să păstreze cu orice preț ordinea și disciplina, foarte necesare în etapa actuală. Este foarte important acum ca evenimentele din Armată și din țară să intre pe făgașul lor normal și nu venirea mea la București...”.

Cum poate fi apreciată, domnilor care învinuiți în necunoștință de cauză, o asemenea atitudine? Eu, ca militar, o consider eroică și mai consider că timpul și istoricii adevărați o vor trece la loc de cinste în istoria poporului român.

Numai de aici și din faptul că a stat la datorie și a comandat o armată (Armata a 2-a Buzău) rezemat între perne, până în ultimele clipe ale vieții – deși știa că sfârșitul îi este aproape -, se poate trage o singură concluzie reală: a fost un militar desăvârșit, devotat până la sacrificiu Armatei, poporului său.

Mă întreb mereu cum pot atât foștii guvernanți, cât și cei actuali să uite că datorită generalului Gușă au ocupat și ocupă niște scaune, pe care unii nu le-au visat niciodată? Cum mă gândesc că, dacă generalul Gușă era un militar slab, lipsit de fermitate, de curaj, de orientare, de dragoste de țară și incapabil de a lua o decizie în fracțiuni de secundă, astăzi țara sigur era sub ocupație rusească.

Memorabilă pentru istorie este fapta diplomatică și strategică săvârșită de generalul Gușă atunci când a simțit că oameni lipsiți de cel mai elementar discernământ și de răspundere față de țară au cerut „ajutor frățesc” din partea rușilor. Din cele spuse de general, a rezultat că pentru a contracara ajutorul cerut de alții, în calitate de unic reprezentant al României în cadrul Tratatului de la Varșovia – în drept de a cere la nevoie ajutor –, personal l-a sunat pe generalul Moisev, șeful Marelui Stat Major al URSS. Prin discuția purtată, l-a informat ce se întâmplă în România și i-a cerut să nu reacționeze la nici o cerință de ajutor din partea altor persoane. La nevoie, va cere personal acest ajutor.

Cred că acesta a fost momentul crucial de păstrare a suveranității țării!

Pentru a concluziona aprecierile mele față de generalul Gușă ca militar, nu pot spune decât că a fost un mare strateg și un mare vizionar. El a analizat și a văzut clar începutul și sfârșitul Revoluției, faptul că aceasta a avut la bază acțiuni de diversiune bine regizate, că inițierea Revoluției de la Timișoara a fost făcută de alții și continuată în sistem revoluționar de timișoreni și în special de tineri, că războiul psiho-radioelectronic a fost de asemenea partea de contribuție a forțelor străine, Armata Română sau Securitatea nedispunând la acea dată de o tehnică la acest nivel.

Caracterizându-l din punct de vedere uman, pot afirma că totuși generalul Gușă a fost un om și nu un sfânt, că în viața lui a săvârșit și unele greșeli, dar, din câte apreciez eu, acestea nu au putut și nu vor putea să umbrească devotamentul său față de țară.

Și pentru că persoana marelui dispărut este direct legată de un eveniment de seamă în viața țării – REVOLUȚIA ROMÂNĂ DIN 1989 – cer Guvernului României, istoricilor adevărați, Institutului de Istorie, să acorde mai multă importanță acestuia, publicând oficial rezultatul cercetărilor întreprinse pe bază de documente, fapte reale, martori competenți și dezinteresați etc.

Consider că din cele publicate până în prezent și pe care am reușit să le studiez și eu, foarte puține prezintă realitatea faptelor, fiecare autor fiind cointerestat fie să-și scoată în evidență eroica participare la Revoluție, fie să-și ascundă faptele sale etc.

Părerea mea este că ar fi foarte greșit să credem că în ziua de azi istoria unei țări se poate scrie de un singur autor – mai ales dacă se și consideră făuritor de istorie...

Revenind la generalul Gușă, țin să mai afirm că noi, cei care l-am cunoscut bine sub toate aspectele și care am trăit alături de el, se cuvine să-l dăm mereu ca exemplu de ambiție și dăruire, atât copiilor noștri, cât și generațiilor viitoare.

Am credința că aceste calități le-a moștenit de la familia din care se trage – de țărani săraci, muncitori, oameni cinștiți, cu credință în Dumnezeu și cu multă dragoste față de copiii și semenii lor.

Nu cred că am să pot uita vreodată ce mi-a povestit un consătean de-al generalului în ziua înmormântării, care era rudă apropiată și fost coleg de școală primară cu răposatul:

Eram, spunea el, în clasa a III-a primară, după vacanța de iarnă. Iarna era grea, cu zăpadă multă, viscolită, și veneau la școală numai copiii cei mai îmbrăcați din sat. Fane, și datorită lipsei hainelor mai groase, și datorită unei răceli, a absentat câteva zile. Când a revenit cu mama lui de mână, încă mai avea temperatură. Dar la insistențele lui, biata femeie, cu sufletul îndoit de durere, a trebuit să-i satisfacă dorința. La întrebarea dascălului – de ce a venit încă bolnav la școală – Fănică, cu hotărârea cea mai firească din lume, a răspuns: „Pentru că vreau să învăț și să ajung CINEVA!”.

Și, într-adevăr, a învățat și a ajuns!